

De nieuwe foyer met rechts de entree en links de deuren naar de zaal. | FOTO: © ROOS ALDERSHOFF |

Kleine Komedie verbouwd

De Kleine Komedie is een van de oudste en bekendste theaters van Amsterdam. Het 'verhokte theater' werd in 2011 in vijf maanden volledig gestript en opnieuw afgewerkt. In oktober ging De Kleine Komedie weer open om zijn 225-jarig bestaan te vieren. Hieronder de visie van architectenbureau Denieuwegeneratie en van cabaretier Jeroen van Merwijk.

Wat vindt Jeroen van Merwijk?

'Wat ik als bespeler vind van de verbouwing van de foyer van De Kleine Komedie?

Sommige dingen moet je mij niet vragen. Ik ben maar een cabaretier, één van de laagste organismes, dat wil zeggen één van de laagste levende wezens met een

eigen metabolisme, in de natuur. Ik heb geen verstand van architectuur. Wat ik als bespeler vind van de verbouwing van de foyer van De Kleine Komedie is dan ook van geen enkel belang en kun je mij dus beter niet vragen. En datzelfde geldt voor al mijn collega bespelers, voor zover

ze geen verstand hebben van architectuur en dat zijn verreweg de meesten. Je zou even goed aan een bacterie of aan een virus kunnen vragen wat hij vindt van de verbouwing van de foyer van De Kleine Komedie. Of aan een schimmelinfectie. Het antwoord dat je krijgt

is precies even belangrijk en ter zake kundig en de moeite waard en afgewogen als dat van de doorsnee bespeler van De Kleine Komēdie. Je kunt, neem ik aan, als bespeler van De Kleine Komēdie best kritiek hebben op de verbouwing, maar dan zul je toch eerst verstand moeten hebben van architectuur. En dat heb ik niet.

Wat mij betreft is de verbouwing van de foyer van De Kleine Komēdie dan ook voortreffelijk gelukt. Ik had het zelf niet beter kunnen doen, laat ik het zo zeggen. En het is natuurlijk ook weer niet zo, dat er heel veel mogelijk was, ik bedoel: de ruimte voor de verbouwing was beperkt. Dunkt mij, als bespeler van De Kleine Komēdie, die geen verstand heeft van architectuur. Het was natuurlijk fijn geweest als er na de verbouwing in de foyer plotseling en uit het niets een groot drie sterren theaterrestaurant was verzezen, plus daarnaast nog een speciale koffiebar met gezellige bruine zitjes en even verderop een stilteplek, waar na afloop in alle rust en met een glas Himalayathee gemediteerd kan worden en in de catacomben een dark room en een speciale gratis parkeergarage voor de bezoekers van De Kleine Komēdie en een helikopterplatform voor de buitenlandse artiesten, maar daar was denk ik, als leek op het gebied van architectuur en verbouwingen, de ruimte niet voor.

Je hoeft geen verstand te hebben van architectuur om in te zien dat de mogelijkheden beperkt waren. En met die beperkte mogelijkheden heeft de architect volgens mij gedaan wat hij kon. Je komt als theaterbezoeker die vieze, rommelige stad uit, stapt een mooie, strakke en overzichtelijke foyer binnen, je ordent je gedachten, komt tot rust en je loopt vervolgens zo de warme theaterzaal en de romantiek van de achttiende eeuw in. Klaar om het op een genieten te zetten en al het prachtigs dat door de bespelers van De Kleine Komēdie voor je is bedacht in al zijn verschillende facetten en subtiele nuances tot je te nemen. Wat wil een bespeler van De Kleine Komēdie nog meer? Ik zou zeggen: Kleine Komēdie, bedankt en gefeliciteerd!!'

Wat zegt de architect?

'De Kleine Komēdie, gelegen aan de Amstel, is gebouwd als Comēdie Francaise in 1786 door stadsarchitect Abraham van der Hart. De basisstructuur dateert echter van 1947, toen het in verval geraakte pand (in gebruik als fietsenstalling gedurende de bezetting) na een grondige verbouwing weer als theater in gebruik werd genomen. In de decennia daarna is het door kleine ingrepen, installaties en modernisering langzaam maar zeker volledig dichtgeslibd. Denieuwegeneratie kreeg bij het 225-jarige bestaan de opdracht om de publieksruimten te herontwerpen.

De ruimtelijke organisatie is herzien met een scheiding tussen publieke en private routing. Ruimtelijk was de wens het gebouw groter te maken, zonder buiten de monumentale grenzen te treden. Het moest een 'grotere Komēdie' worden. Door nieuwe interne relaties te leggen met vides en materiaalgebruik, zijn de drie losse, boven elkaar gelegen foyers bij elkaar getrokken. De verkeersruimtes functioneren als verblijfsruimtes – geen nieuw gegeven bij theatergebouwen, maar niet voor de hand liggend in het oude verholte theater. Een grote vide in de centrale entreerimte maakt een directe open verbinding tussen de verdiepingen en geeft het kleine gebouw meer ruimtelijkheid bij binnenkomst.

De afwerking is ontworpen voor de avondsituatie. De huid van de theaterzaal is bekleed met gepolijst stucwerk, waarin de ruimtes er omheen weerspiegelen. De binnenzijde van de voorgevel, de 'interface' met de stad, heeft een donkere basaltkleur gekregen die 's avonds de grens tussen binnen en buiten vervaagt. Dit ondersteunt de basisfunctie van een theater: een publiek interieur, een gebouw om te zien en om gezien te worden.

In de detaillering van het interieur is gewerkt met contrasten. Oude monumentale onderdelen contrasteren met moderne toevoegingen, matte met glanzende afwerking, zachte materialen met hardere structuren. Dit versterkt de thea-

trale werking van het interieur. Belgisch hardsteen, eiken, wol, Corian, vilt en beton staan naast elkaar.

Kleur is gebruikt om het oog te leiden en vormt een alternatieve bewegwijzering in de drukte van een vol theater. Felgekleurde vlakken leiden naar de bar, de zitjes en de zaaldeuren. De basis hier omheen is terughoudend gehouden. Ondersteunende elementen zijn uit het zicht gehouden. Postervlakken, verlichting, installaties en brandbeveiliging zijn weggewerkt in de wanden en de bewegwijzering is geïntegreerd in het stucwerk.

De theaterzaal is intact gebleven. Het scherpe contrast tussen de oude, herkenbare flamboyante zaal en de terughoudende, moderne foyer creëert een spannend contrast. Het biedt een nieuw thuis voor theatermakers en hun publiek zonder de magie van De Kleine Komēdie te verliezen.' ◀

Projectdata

Opdrachtgever

Stichting De Kleine Komēdie

Aannemer

Bouwbedrijf de Nijs

Installaties

HXI installateurs en adviseurs

Constructeur

Van Rossum Amsterdam

Interieurbouwer

Schalkwijk BV

Bouwfysisch advies

Climatic Design Consult Verlichting

Verlichting (led)

Zumtobel

Stucwerk

Leemwerk

Kroonluchters

Sander Lucas

Betonnen bar

Evolve

Kleuradvies

Asmir Ademagic

Ontwerp

juli 2010 - maart 2011

Bouw

juni 2011 - oktober 2011